

D E C I Z I E

03 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Nicolai Simidin,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Simidin împotriva lui Nicolai Simidin cu privire la determinarea cotelor-părți ideale și partajarea bunului imobil în natură,

împotriva deciziei din 13 septembrie 2018 și a deciziei suplimentare din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de către Tatiana Simidin, reprezentată de avocatul Ina Perțu, a fost casată hotărârea din 13 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și a fost emisă o hotărâre nouă, prin care a fost admisă acțiunea depusă de către Tatiana Simidin și compensate cheltuielile de judecată,

c o n s t a t ă :

La 05 aprilie 2017, Tatiana Simidin, reprezentată de avocatul Ina Perțu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Nicolai Simidin cu privire la determinarea cotelor-părți ideale, partajarea bunului imobil în natură și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că împreună cu Nicolai Simidin sunt proprietarii bunurilor imobile situate XXX, și anume, terenul cu numărul cadastral XXX, cu suprafața de 0,1019 ha și construcției cu numărul cadastral XXX, cu suprafața de 98,9 m.p.

În acest context, a menționat că terenul cu numărul cadastral XXX, cu suprafața de 0,1019 ha din XXX, a fost supus înregistrării în Registrul bunurilor imobile doar după Nicolai Simidin, însă acest bun imobil a fost obținut în anul 2004, în timpul când dâșii erau în căsătorie.

Reclamanta a relatat că casa de locuit cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 98,9 m.p. situată în XXX, potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile, aparține cu drept de proprietate foștilor soți, Nicolai Simidin și Tatiana Simidin.

A indicat că potrivit Raportului de constatare tehnico-științifică nr.100 din 22 martie 2017, varianta convenabilă pentru care dânsa optează, este varianta nr. III, Partea II, întocmit după posibila metodă de partajare a bunului menționat, și anume, Antreu nr.1, cu suprafața 4,30 m.p.;- Locativă nr.2 cu suprafața de 17,90 m.p.; - Locativă nr.6 cu suprafața de 14,40 m.p.; - Suprafața totală 36,60 m.p.

Totodată, Raportul de constatare tehnico-științifică, stabilește și varianta de partajare a terenului cu suprafața de 0,1019 ha, și anume, varianta nr.III, Partea II - 509,50 m.p., sector de teren marcat de punctele 13-12-11-10-9-8-7-4-13.

Reclamanta și-a întemeiat acțiunea în baza prevederilor art. 344 și 371 ale Codului civil, art. 19, 20 și 26 ale Codului familiei.

Tatiana Simidin a solicitat:

- partajarea proprietății comune în devălmășie;
- recunoașterea dreptului de proprietate după Tatiana Simidin și Nicolai Simidin a câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte ideală fiecareia din terenul și casa amplasată în XXX;
- partajarea în natură a proprietății comune pe cote-părți, și anume, casa de locuit situată în XXX, cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 98,9 m.p., prin atribuirea Tatiane Simidin - varianta III, Partea II, conform Raportului de constatare tehnico-științifică din 22 martie 2017, și anume: - Antreu nr.1 cu suprafața 4,30 m.p., - Locativă nr.2 cu suprafața de 17,90 m.p., - Locativă nr.6 cu suprafața de 14,40 m.p., - Suprafața totală 36,60 m.p. și lui Nicolai Simidin - varianta III, Partea I conform Raportului de constatare tehnico-științifică din 22 martie 2017, și anume, Antreu nr.1 cu suprafața de 7,10 m.p., Bucătărie nr.3 cu suprafața de 11,70 m.p., Grup sanitar nr.4 cu suprafața de 3,50 m.p., Locativă nr.5 cu suprafața de 14,30 m.p.;
- partajarea în natură a proprietății comune pe cote-părți, și anume, terenul cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0,1019 ha situat în XXX, prin atribuirea Tatiane Simidin - varianta III, Partea II - 509,50 m.p., sector de teren marcat de punctele 13-12-11-10-9-8-7-4-13 și lui Nicolai Simidin - varianta III, Partea I - 509,50 m.p., sector de teren marcat de punctele 1-2-3-13-12-11-10-9-8-7-5-6-1;
- încasarea de la Nicolai Simidin a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 13 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Simidin.

Au fost recunoscute bunurile imobile cu nr. cadastral XXX și nr. cadastral, situate în XXX, proprietate comună în devălmășie a foștilor soți Tatiana Simidin și Nicolai Simidin.

Au fost determinate cotele-părți asupra bunurilor imobile cu nr. cadastral XXX (teren) și nr. cadastral XXX (construcție), situate în XXX, după Tatiana Simidin $\frac{1}{2}$ cotă-parte și după Nicolai Simidin $\frac{1}{2}$ cotă-parte.

S-a încasat de la Nicolai Simidin în beneficiul Tatiane Simidin cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3 000 de lei.

În rest, acțiunea depusă de Tatiana Simidin a fost respinsă.

S-a încasat de la Tatiana Simidin și Nicolai Simidin în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 100 de lei.

Prin decizia din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Tatiana Simidin, reprezentată de avocatul Ina Perțu, a fost casată hotărârea din 13 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și a fost emisă o hotărâre nouă, prin care a fost admisă acțiunea depusă de către Tatiana

Simidin împotriva lui Nicolai Simidin cu privire la determinarea cotelor-părți ideale, partajarea bunului imobil în natură și compensarea cheltuielilor de judecată.

A fost partajată proprietatea comună în devălmășie și a fost recunoscut dreptul de proprietate a lui Nicolai Simidin și Tatiana Simidin a câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte ideală pentru fiecare, din terenul și casa amplasată în XXX.

A fost partajată în natură, proprietatea comună pe cote-părți, și anume, casa de locuit situată în XXX, cu nr.cadastral XXX, cu suprafața de 98,9 m.p.

A fost atribuită Tatiane Simidin - varianta III, Partea II, conform Raportului de constatare tehnico-științifică din 22 martie 2017, și anume, Antreu nr. 1 cu suprafața de 4,30 m.p. la preț de 21 200 de lei; Locativă nr. 2 cu suprafața de 17,90 m.p. la preț de 88 250 de lei; Locativă nr.6 cu suprafața de 14,40 m.p. la preț de 70 995 de lei; încăpere nelocativă (beci) cu suprafața de 12,4 m.p. la preț de 25 210 de lei, cu suprafața totală 49,00 m.p. la preț de 205 655 de lei.

A fost atribuit lui Nicolai Simidin - varianta III, Partea I conform Raportului de constatare tehnico-științifică din 22 martie 2017, și anume, Antreu nr. 1 cu suprafața de 7,10 m.p. la preț de 35 004 de lei; Bucătărie nr. 3 cu suprafața de 11,70 m.p. la preț de 57 683 de lei; Grup sanitar nr. 4 cu suprafața de 3,50 m.p. la preț de 17 256 de lei; Locativă nr.5 cu suprafața de 14,30 m.p. la preț de 70 502 de lei; cu suprafața totală 36,60 m.p. la preț de 180 445 de lei.

A fost partajată în natură, proprietatea comună pe cote-părți, și anume, terenul cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0,1019 ha situat în XXX.

A fost atribuită Tatiane Simidin - varianta III, Partea II - 509,50 m.p., sector de teren marcat de punctele 13-12-11-10-9-8-7-4-13, la preț de 12 750 de lei.

A fost atribuit lui Nicolai Simidin - varianta III, Partea I - 509,50 m.p., sector de teren marcat de punctele 1-2-3-13-12-11-0-9-8-7-5-6-1, la preț de 12 750 de lei.

S-a încasat de la Tatiana Simidin în beneficiul lui Nicolai Simidin suma de 12 605 de lei ce constituie $\frac{1}{2}$ din beciul cu suprafața de 12,4 m.p. la preț de 25 210 de lei.

A fost obligată Tatiana Simidin să suporte cheltuielile pentru separarea cotelor-părți, și anume, varianta III: golul de la ușă la accesul din încăperea 1 în 6 se va închide; golul de la ușă la accesul din încăperea 1 în 2 se va închide; încăperea nr.1 se va diviza cu ajutorul unui perete despărțitor, conform schemei de la varianta III, a Raportului de constatare tehnico-științifică nr.100 din 22 martie 2017.

S-a încasat de la Nicolai Simidin în beneficiul Tatiane Simidin taxa de stat în sumă de 6 204,87 de lei la depunerea cererii de apel, 1 500 de lei pentru întocmirea Raportului de evaluare, iar în total suma de 7 704,87 de lei.

Prin decizia suplimentară din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a încasat de la Nicolai Simidin în beneficiul Tatiane Simidin cheltuielile de judecată suportate în legătură cu achitarea serviciilor de asistență juridică în sumă de 5 000 de lei și a cheltuielilor pentru obținerea actelor de la Oficiul Cadastral Teritorial în mărime de 314,19 de lei, iar în total suma de 5 314,19 de lei.

La 14 decembrie 2019, Nicolai Simidin a declarat recurs împotriva deciziei din 13 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea recursului a indicat prevederile art. 432 alin. (1), (2) lit. a), c), alin. (3) lit. b) Cod de procedura civilă.

A menționat că dânsul, alături de avocatul său, care-i reprezintă interesele nu le-a fost comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Astfel, judecarea cauzei a avut loc în absența unui participant la proces.

Totodată, din procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel, rezultă că cauza a fost examinată în prezența apelantului, iar despre intimat nu se menționează nimic.

Invocă că a fost în imposibilitate de a se prezenta la judecarea cauzei și de a dispune de drepturile sale procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, iar ca urmare i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil.

Nicolai Simidin a susținut că examinarea cauzei în instanța de fond a avut loc în lipsa sa, ceea ce denotă că a fost lipsit de dreptul de a formula, argumenta și a dovedi poziția sa în proces și de ași apăra interesele, încălcându-i-se principiului contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

Recurentul a opinat că Raportul de expertiză extrajudiciară nr.100 din 22 martie 2017 nu corespunde adevărului și nu reflectă partajarea a ½ cotă-parte și prețul real al bunului imobil. Expertul nu s-a prezentat la fața locului pentru a analiza amplasarea și descrierea obiectului evaluării, precum și a omis „Beciul” cu o suprafață de 12,4 m.p. și veranda.

În acest context, a menționat că expertul nu a efectuat estimarea valorii de piață a încăperilor și sectorului de teren, nu a utilizat metoda cheltuielilor și metoda analizei comparative care este folosită de experți.

A susținut că instanța de apel a omis că expertul a fost în imposibilitate de a partaja conform cotelor-părți ½ din bunul imobil, reieșind din suprafața totală a acestuia, întrucât nu s-au respectat condițiile de formare a bunului imobil.

De asemenea, din punct de vedere tehnic, divizarea în natură a casei de locuit, nu poate fi realizată conform cotelor-părți ideale, dar conform ratelor reale. Raportul de expertiză nu conține modalitatea și formula de reamenajare a bunurilor imobile nou formate în încăperi locative, ce ar corespunde rigorilor tehnice.

Mai mult, din materialele cauzei rezultă că intimata nu a prezentat probe pertinente și veridice, ce ar confirma posibilitatea partajării în natură conform cotelor-părți ideale a imobilului litigios.

Suplimentar, a relatat că instanța de apel face succint referire și la Raportul de evaluare nr.7736 din 13 iunie 2018, despre care nu a cunoscut, respectiv a fost privat de posibilitatea de a formula, argumenta și dovedi poziția sa în proces, de a exprima dezacordul cu acesta și de a-și apăra interesele.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și restituirea cauzei la rejudecare.

Prin referința din 04 aprilie 2019, expediată prin intermediul oficiului poștal, Tatiana Simidin, reprezentată de avocatul Ina Perțu a solicitat declararea cererii de recurs ca fiind inadmisibilă, cu menținerea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 13 septembrie 2018, însă la dosar lipsesc date care ar confirma recepționarea acesteia de către recurent.

Astfel, recursul înregistrat la 14 decembrie 2018, se consideră a fi declarat în termen.

În conformitate cu art.439 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii

acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Prin încheierea din 05 iunie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de către Nicolai Simidin a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând recursul declarat de către Nicolai Simidin, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și decizia suplimentară, și a transmite cauza spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) - (2), (4) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele cauzei rezultă că la 04 februarie 1996 a fost încheiată căsătoria între Nicolai Simidin și Tatiana Simidin, iar la 30 iunie 2016 căsătoria a fost desfăcută (f.d. 7).

La 25 noiembrie 2004 a fost înregistrat dreptul de proprietate asupra terenului cu nr. cadastral XXX după Nicolai Simidin, în baza titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. XXX din 21 august 2004, iar la 04 februarie 2016 a fost înregistrat dreptul de proprietate asupra casei de locuit cu nr. cadastral XXX după Nicolai Simidin și Tatiana Simidin, în baza extrasului din Registru nr. 64 din 17 iulie 2004 și procesului-verbal de recepție finală nr. 84 din 21 decembrie

2015 (f.d. 9).

Conform Fișei rezultatelor lucrărilor cadastrale la nivel de teren și clădiri accesorii, în descrierea generală a clădirilor accesorii, la terenul cu nr. cadastral 0142410198, situat în XXX, a fost indicat „Beci” la nivelul 1, suprafața la sol de 12,4 m.p., construit în anul 2015 (f.d. 11).

Este cert și faptul că certificatul despre rezultatele inspectării bunului imobil nr. 1C/0144 din 15 decembrie 2015 și Planul reprezentării părților componente ale clădirilor, include ca construcție accesorie „Beci” cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 12,4 m.p. (f.d. 51-52).

Conform Raportului de expertiză extrajudiciară nr. 100 din 22 martie 2017, elaborat în baza demersului Tatiane Simidin, expertul judiciar în construcții, înregistrat în Registrul de Stat al experților judiciari atestați sub nr. 33, Anatol Achimov, a stabilit starea tehnică a casei de locuit individuale lit. 01 (A), amplasată pe terenul nr. cadastral XXX, situat în XXX, în scopul formării a două construcții și identificării drept construcție de sine stătătoare, conform cotelor-părți deținute (f.d. 16-29).

După cum denotă actele Raportului de expertiză sus menționat, la elaborarea acestuia au fost utilizate următoarele surse de informații, și anume: extrasul din Registrul bunurilor imobile pentru efectuarea tranzacțiilor XXX, Planul geometric a terenului înregistrat cu nr. cadastral XXX și Planul geometric a casei de locuit individuale, amplasată pe terenul cu nr. cadastral XXX, bunuri imobile situate în XXX (f.d. 16-verso).

La fel, s-a indicat literatura utilizată, precum și metodele de cercetare, cum ar fi controlul documentelor prezentate, calcule și prelucrarea informației cu ajutorul softurilor de specialitate, confruntarea informației ce se conține la dosarele tehnice cadastrale, inducția și deducția, compararea actelor prezentate cu prevederile legislației Republicii Moldova.

În rezultat, s-a constatat că casa de locuit individuală, poate fi formată în două construcții separate conform cotelor-părți deținute, prezentând III variante în acest sens, inclusiv și III variante optime pentru partajarea terenului.

De asemenea, s-a indicat în compartimentul „Concluzii și recomandări” că starea tehnică a casei de locuit individuale lit. „01 (A)”, amplasată pe terenul înregistrat cu nr. cadastral XXX, situată în XXX, la general corespunde cerințelor impuse de normele constructive la criteriul A „Прочность и Устойчивость”, soluțiile de planificare volumetrică satisface rigorile asigurare a condițiilor sanitare și de exploatare; particularitățile constructive ale construcțiilor permit ca casa de locuit individuală lit. „01 (A)” amplasată pe terenul nr. cadastral XXX, situat în XXX, să fie format în două construcții și identificate ca construcții de sine stătătoare conform cotelor-părți deținute, s-a propus III variante pentru formarea a două construcții separate, a indicat că bunul imobil dispune de 2 intrări/ieșiri separate și sistematizarea încăperilor corespunde cerințelor normative pentru astfel de construcții, precum și s-a propus III variante optime pentru partajarea terenului nominalizat.

Ulterior, în instanța de apel, a fost prezentat un al doilea Raport de expertiză extrajudiciară nr. 112 din 03 aprilie 2018, elaborat la demersul avocatului Ina Perțu de către expertul judiciar în construcții, înregistrat în Registrul de Stat al experților judiciari atestați sub nr. 33, Anatol Achimov, prin care a stabilit la compartimentul concluzii, valoarea de piață a casei de locuit individuale lit. „01 (A)”, amplasată pe

terenul înregistrat cu nr. cadastral XXX situat în XXX, și anume 386 043,95 de lei, iar prețul unui m.p. din bunul imobil constituie 5 245,16 de lei (f.d. 114-118).

Conform Raportului de evaluare nr. 7736 efectuat de Expert Group Consulting, s-a indicat că cea mai veridică valoare de piață a bunului imobil – casa de locuit individuală cu suprafața de 98,9 m.p., numărul cadastral XXX, amplasată în XXX, determinată aplicând abordarea costului, abordarea comparativă a vânzărilor, la situația din 13 iunie 2018, constituie suma de 386 100 de lei, echivalentul la 19 539 euro și 23 028 dolari SUA (f.d. 141-150).

Înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Nicolai Simidin, Tatiana Simidin a solicitat partajarea proprietății comune în devălmășie; recunoașterea dreptului de proprietate după Tatiana Simidin și Nicolai Simidin a câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte ideală pentru fiecare din terenul și casa amplasată în XXX; partajarea în natură a proprietății comune pe cote-părți, și anume, casa de locuit situată în XXX, cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 98,9 m.p., prin atribuirea Tatiane Simidin - varianta III, Partea II, conform Raportului de constatare tehnico-științifică din 22 martie 2017, și anume, - Antreu nr.1 cu suprafața 4,30 m.p., - Locativă nr.2 cu suprafața de 17,90 m.p., - Locativă nr.6 cu suprafața de 14,40 m.p., - Suprafața totală 36,60 m.p. și lui Nicolai Simidin - varianta III, Partea I conform Raportului de constatare tehnico-științifică din 22 martie 2017, și anume, Antreu nr.1 cu suprafața de 7,10 m.p., Bucătărie nr.3 cu suprafața de 11,70 m.p., Grup sanitar nr.4 cu suprafața de 3,50 m.p., Locativă nr.5 cu suprafața de 14,30 m.p.; partajarea în natură a proprietății comune pe cote-părți, și anume, terenul cu nr. cadastral XXX, cu suprafața de 0,1019 ha situat în XXX, prin atribuirea Tatiane Simidin - varianta III, Partea II - 509,50 m.p., sector de teren marcat de punctele 13-12-11-10-9-8-7-4-13 și lui Nicolai Simidin - varianta III, Partea I - 509,50 m.p., sector de teren marcat de punctele 1-2-3-13-12-11-10-9-8-7-5-6-1 și încasarea de la Nicolai Simidin a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii depuse de către Tatiana Simidin, dispunând recunoașterea bunurilor imobile cu nr. cadastral XXX (teren) și nr. cadastral XXX (construcție), situate în XXX, proprietate comună în devălmășie a foștilor soți Tatiana Simidin și Nicolai Simidin, fiind determinate cotele-părți asupra bunurilor imobile cu nr. cadastral XXX (teren) și nr. cadastral XXX (construcție), situate în XXX, după Tatiana Simidin $\frac{1}{2}$ cotă-parte și după Nicolai Simidin $\frac{1}{2}$ cotă-parte. S-a încasat de la Nicolai Simidin în beneficiul Tatiane Simidin cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3 000 de lei. În rest, acțiunea depusă de Tatiana Simidin a fost respinsă. S-a încasat de la Tatiana Simidin și Nicolai Simidin în beneficiul statului, taxa de stat în mărime de 100 de lei.

Judecând apelul declarat de către Tatiana Simidin, instanța de apel a ajuns la concluzia temeiniciei apelului, casării hotărârii din 13 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea depusă de către Tatiana Simidin a fost admisă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță, nu a elucidat pe deplin circumstanțele cauzei și înscrisurile prezentate, fapt ce a condus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate.

Curtea de Apel Chișinău a reținut că pretenția Tatiane Simidin privind recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți ideale a bunurilor imobile, este una întemeiată, dat fiind faptul că

bunurile au fost dobândite de către soți în timpul căsătoriei, iar referitor la pretenția cu privire la partajarea bunului imobil în natură, corect a fost efectuat un Raport de constatare tehnico-științifică nr.100 la 22 martie 2017, în vederea stabilirii stării tehnice a construcției în scopul divizării în două construcții și identificării drept construcții separate.

Instanța de apel a remarcat că expertul judiciar a întocmit Raportul de expertiză judiciară în conformitate cu Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, inclusiv a art. 36.

Prin urmare, Colegiul civil nu a reținut argumentul instanței de fond precum că expertul judiciar în construcții, Anatol Achimov, nu a fost preîntâmpinat de răspunderea penală pentru prezentarea cu bună știință a unor concluzii false în Raportul de expertiză, iar alte rapoarte de expertiză părțile nu au prezentat și nu au cerut efectuarea unor expertize de către instanța de judecată, expunând doar dezacordul.

La fel, nu a fost reținut și s-a respins argumentul instanței de fond cu privire la faptul că în fața expertului judiciar nu a fost pusă întrebarea cu privire la variantele posibile de partajare a bunului imobil. Or, niciun act legislativ nu prevede corectitudinea termenilor care urmează să se folosească în asemenea litigii, iar stabilirea variantelor de partajare a bunurilor imobile reiese din însăși Raportul de expertiză extrajudiciară nr.100 din 22 martie 2017.

Ca urmare, esența Raportului de expertiză este aceeași, stabilirea variantelor de partajare a bunurilor imobile, mai mult că a fost completat cu Raportul de expertiză extrajudiciară nr.112 din 03 aprilie 2018, prin care a fost stabilită valoarea de piață a casei de locuit individuale cu suprafața la sol de 98,9 m.p., nr. cadastral: XXX, amplasată în XXX, în sumă de 386 043,95 de lei, iar valoarea unui m.p. constituie 5 245,16 de lei, precum și prin Raportul de evaluare nr.7736 din 13 iunie 2018.

Iar, prin decizia suplimentară din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a încasat de la Nicolai Simidin în beneficiul Tatiane Simidin cheltuielile de judecată suportate în legătură cu achitarea serviciilor de asistență juridică în sumă de 5000 de lei și a cheltuielilor pentru obținerea actelor de la Oficiul Cadastral Teritorial în mărime de 314,19 lei, iar în total suma de 5 314,19 lei.

Instanța de recurs conchide, însă, că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că decizia instanței de apel, trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clară, înțeleasă de părțile implicate în proces, și să răspundă în mod expres la toate cererile și obiecțiile formulate de apelant și intimat (Principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84) 5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea justiției adoptată de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei la 28 februarie 1984).

Astfel, formulările din conținutul deciziei trebuie să corespundă exigențelor de corectitudine, certitudine, deplinătate, claritate, consecutivitate, logică, elocvență, lipsă de rezerve (necondiționalitate), oficialitate și relevanță.

Atunci, când instanța de apel, examinând apelul, adoptă o decizie prin care casează hotărârea primei instanțe (total sau parțial) cu adoptarea unei noi soluții,

urmează a ține cont de faptul, că instanța de apel este obligată să examineze cauza, în limita pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu art. 102 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța înștiințează prin citație participanții la proces, martorii, experții, specialiștii și interpreții privitor la locul, data și ora ședinței de judecată sau la locul, data și ora efectuării unor acte de procedură.

După cum rezultă din materialele dosarului, pentru ședințele de judecată au fost înștiințați legal Tatiana Simidin și avocatul acesteia Ina Perțu (f.d. 96, 113, 122, 126, 130, 133, 136, 166), iar Nicolai Simidin a fost citat doar o singură dată pentru ședința din 01 martie 2018 (f.d. 104), fără a purcede la citarea legală și a reprezentantului său, Artur Zagornean (f.d. 45, 103), considerând posibilă examinarea cauzei în lipsa participanților la proces, menționând că toți au fost înștiințați legal despre ședința de judecată.

Or, se constată însă că la materialele dosarului lipsesc anumite date privind citarea legală a lui Artur Zagornean, avocatul lui Nicolai Simidin despre data, locul și ora examinării cauzei, fiind înștiințați doar Tatiana Simidin și reprezentantul acesteia, fapt ce contravine prevederilor sus enunțate.

În această ordine de idei este cert că cauza civilă a fost examinată în absența intimatului, precum și a reprezentantului acestuia, cărora nu li s-a comunicat în modul corespunzător locul, data și ora ședinței de judecată, deși drepturile și interesele acestora au fost supuse soluționării prin hotărârea pronunțată.

Prin urmare, se constată că judecarea cauzei fără citarea tuturor participanților la proces, încalcă în mod direct dreptul la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor statuat de art. 6 al CEDO, or, unul din principiile procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În același timp, art. 372 alin. (1) Cod de procedură civilă, stipulează că părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă acestea respectă prevederile art.119¹ alin. (2), dacă acestea nu au fost reclamate de către prima instanță la cererea participanților la proces sau dacă au fost restituite în mod nejustificat de către prima instanță.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se doar la

susținerea Tatiane Simidin, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză, precum și explicațiile lui Nicolai Simidin expuse în prima instanță.

Astfel, din procesul-verbal al ședinței de judecată a Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2018, rezultă că a fost prezentat și anexat la materialele cauzei, Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 112 din 03 aprilie 2018 și s-a dispus stabilirea ședinței pentru 26 aprilie 2018 (f.d. 119), iar la ședința de judecată din 13 septembrie 2018 a fost prezentat, anexat și cercetat Raportul de evaluare nr. 7736 (f.d. 141-168), însă aceste acte suplimentare anexate nu au fost prezentate în instanța de fond și nici nu au fost expediate spre cunoștință intimatului, pentru a se expune asupra lor, instanța de apel dispunând la 13 septembrie 2018 și examinarea în fond a apelului.

Or, probele noi prezentate de către apelantă, urmau a fi aduse la cunoștință participanților la proces.

În asemenea împrejurări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție relevă că instanța de apel, la examinarea cauzei și la adoptarea unei soluții, conducându-se de prevederile art. 239 și 240 Cod de procedură civilă, urma să aprecieze toate probele din dosar, cercetându-le multiaspectual, complet, nepărtinitor și nemijlocit în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, să determine circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și, nu în ultimul rând, să cerceteze și să analizeze probele din punctul de vedere al admisibilității sau inadmisibilității lor.

Or, scopul tuturor acțiunilor procesuale este descoperirea adevărului, având în vedere și acel fapt că obiectivul probațiunii rezidă, în primul rând, din sarcinile procedurii civile stabilite în art. 4 Cod de procedură civilă.

În mod special, scopul probațiunii judiciare nu se reduce doar la colectarea și prezentarea probelor, ci și la aprecierea acestora de către instanța de judecată, adică la formularea unor concluzii logice care ar permite motivarea hotărârii judecătorești.

Revenind la soluția instanței de apel de admitere a cererii de chemare în judecată a Tatiane Simidin, întemeiată pe Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 100 din 22 martie 2017, Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 112 din 03 aprilie 2018 și Raportul de evaluare nr. 7736 efectuat de Expert Group Consulting, ultimele două nefiind aduse la cunoștința lui Nicolai Simidin, este de menționat că expertiza judiciară ca mijloc de probă trebuie să fie legală, pertinentă și concludentă.

În cauză, însă se atestă că deși, mijloacele de probă enunțate sunt legale și pertinente nu sunt concludente, adică nu tind la dovedirea unor fapte reale, demne de a fi crezute, care să nu ducă la concluzii absurde, imposibile, în alt termen să fie credibile și convingătoare.

Așadar, după cum rezultă din înscrisurile prezente la dosar, concluzia expertului, Anatol Achimov este bazată pe „probabilitate” și nu pe un fapt cert stabilit, or, expertul a fost în imposibilitate să formuleze o concluzie certă în acest sens, deoarece urma să se prezinte la fața locului pentru a efectua analiza amplasării și descrierii obiectului evaluării, pentru a nu admite omiterea „Beciului” cu suprafața de 12,4 m.p. și veranda.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază că instanța de apel la adoptarea deciziei, prin care a admis acțiunea depusă de către Tatiana Simidin, a ignorat explicațiile și probele prezentate de Nicolai Simidin, or, conform certificatului despre rezultatele inspectării bunului imobil anexat la Procesul-verbal de recepție finală nr. 84 din 21 decembrie 2015, supus înregistrării la Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău (în prezent Agenția Servicii Publice) la 04 februarie 2016 cu nr. cadastral 0142410.198, figurează „Beciul”, iar „Veranda” se observă, iar expertul Anatol Achimov a omis aceste bunuri care se află în partea pretinsă de Nicolai Simidin.

În această ordine de idei, instanța de recurs notează că expertul Anatol Achimov, în primul Raport de expertiză extrajudiciară nr. 100 din 22 martie 2017, care a fost adus la cunoștință părților în proces, nu a efectuat inițial estimarea valorii de piață a încăperilor și sectorului de teren, precum și stabilirea prețului per m.p., de asemenea nu a utilizat metoda cheltuielilor și metoda analizei comparative care este folosită de experți.

Deci, în situația în care în prezentul litigiu sarcina probațiunii revine celui ce face o afirmație înaintea instanței de judecată, deoarece trebuie să o dovedească, în sensul art. 118 alin. (1) Codul de procedură civilă, Tatiana Simidin, ca persoană interesată, urma să manifeste diligență și să prezinte pentru cunoștință lui Nicolai Simidin, Rapoartele de expertiză extrajudiciară pentru desfășurarea efectivă a investigațiilor ce țin de obiectul expertizei.

Pe când, la caz, se observă că Tatiana Simidin nu a pus la dispoziția lui Nicolai Simidin, Rapoartele de expertiză extrajudiciară pentru a înainta anumite întrebări și/sau obiecții în acest sens, pentru ca rapoartele să fie complete și explicite.

Instanța de recurs, la acest capitol complinește că însăși Curtea de Apel Chișinău în motivarea soluției sale, a indicat că alte Rapoarte de expertiză părțile nu au prezentat și nu au cerut efectuarea unor expertize, expunând doar dezacordul cu Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 100, deși au fost prezentate și anexate Rapoarte de expertiză extrajudiciare, care nu au fost aduse la cunoștință intimatului/recurent, iar instanța de judecată având rolul dirigitor, nu a intervenit cu propunerea de a dispune efectuarea unei expertize complexe, cu respectarea condițiilor cumulative prevăzute la art. 36 al Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

De altfel, se mai deduce că expertul judiciar în construcții, Anatol Achimov, nu a fost preîntâmpinat de răspundere penală pentru prezentarea cu bună știință a unor concluzii false în Raportul de expertiză, în temeiul art. 36 al Legii cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, fapt ce denotă că a fost încălcată norma procedurală prevăzută la art. 36 din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

Mai mult, după cum s-a menționat supra, în fața expertului judiciar în construcții, Anatol Achimov a fost pusă întrebarea referitor la stabilirea stării tehnice a casei de locuit individuale lit. 01 (A), amplasată pe terenul nr. cadastral XXX, situat în XXX, în scopul formării a două construcții și identificării drept construcție de sine stătătoare, conform cotelor-părți deținute. (f.d. 16-29)

Însă, Curtea de Apel Chișinău verificând materialul probator al cauzei, nu a luat în considerare că de fapt întrebarea care urma fi înaintată expertului judiciar este cea de a identifica variantele posibile de partajare a bunului imobil, întrebare ce rezidă din obiectul litigiului.

În plus, Curtea de Apel Chișinău urma să constate că acest aspect nu a fost abordat în cadrul procesului, iar expertul Anatol Iachimov nu a reținut imposibilitatea partajării a câte ½ cotă-parte din bunul imobil amplasat în XXX, reieșind din suprafața totală a bunului imobil și că nu vor fi respectate condițiile de formare a bunului imobil.

Astfel, în acest context, instanța de apel nu a reținut că din punct de vedere tehnic, divizarea în natură a casei de locuit, nu poate fi realizată conform cotelor-părți ideale, or, Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 100 din 22 martie 2017 reflectă potențialele curențe, care pot surveni în cazul executării unei hotărâri judecătorești, aceasta deoarece nu conține modalitatea și formula de reamenajare a bunurilor imobile nou formate în încăperi locative, ce ar corespunde rigorilor tehnice.

Suplimentar este inherent a specifica art. 26 alin. (1) și 373 alin. (1) Cod civil (în vigoare la momentul emiterii deciziei), care reglementează determinarea cotelor-părți în proprietatea în devălmășie a soților în caz de împărțire a bunurilor, și anume că la împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sunt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.

La fel și art. 361 alin. (1), (2), (3) Cod civil (în vigoare la momentul emiterii deciziei), reglementează modul de împărțire a bunului proprietate comună pe cote-părți, și anume, împărțirea bunului proprietate comună pe cote-părți se face în natură, proporțional cotei-părți a fiecărui coproprietar.

Dacă bunul proprietate comună pe cote-părți este indivizibil ori nu este partajabil în natură, împărțirea se face prin: a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unui ori a mai multor coproprietari, la cererea lor; b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînțelegere, la licitație și distribuirea prețului către coproprietari proporțional cotei-părți a fiecăruia dintre ei.

În cazul în care unui dintre coproprietari îi este atribuită o parte reală mai mare decât cota sa parte, celorlalți coproprietari li se atribuie o sultă.

Raportând la caz normele citate și având în susținere materialul probator al cauzei, instanța de recurs notează că părțile litigioase nu au negociat posibilele modalități de partajare a bunului imobil și nici nu au valorificat sulta bănească.

La acest segment, instanța de recurs consideră oportun de a învedera că deși, instanța de apel a indicat că sulta bănească poate fi stabilită și de instanța judecătorească, având în susținere informația din Registrul bunurilor imobile despre valoarea bunurilor supuse partajării, de unde poate fi stabilit prețul per/m.p. și că „Beciul” este suprafață nelocativă și urmează a fi apreciat la un preț mai mic decât pentru cel locativ, cu încasarea diferenței, aceasta urma să propună părților efectuarea unei expertize judiciare, în vederea elucidării aspectelor neclare.

Or, în lipsa unei expertize judiciare/expertize extrajudiciare sau a unei concluzii a specialistului în domeniu, Curtea de Apel Chișinău se afla în imposibilitate de a calcula cert și justificat sulta bănească.

Cu referire la decizia suplimentară din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs menționează că urmare a casării deciziei inițiale, prin care a fost admisă acțiunea Tatiane Simidin, pretențiile cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată condiționează casarea acesteia.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel nu a dat apreciere

per ansamblu, atât asupra explicațiilor participanților la proces, cât și înscrisurilor anexate la dosar, cu toate că indisolubil la caz, urmau a fi reținute aceste aspecte.

În contextul celor expuse, argumentele invocate de către recurent în cererea de recurs sunt întemeiate, deoarece reieșind din specificul acțiunii deduse judecății, precum și în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei pretențiilor, alături de cele constatate, era indispensabil de a solicita toate probele necesare și a le da o apreciere corespunzătoare prin prisma art. 121, 122 și 130 ale Codului de procedură civilă.

Ca urmare, în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse cercetării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

În această ordine de idei este cert că omiterea aspectelor menționate de către instanța de apel, indică direct la examinarea superficială a apelului, fără a fi supusă controlului temeinicia și corectitudinea soluției date de prima instanță prin prisma prevederilor legale, aplicabile cazului.

La caz, prezintă relevanță și faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestuia, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt și de drept, care, este diferită de la caz la caz.

În atare situație, având ca bază dispozițiile art. 130 alin. (1), (2), (3), (4), (5) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

Distinct de cele relatate, la caz, se constată că de fapt instanța de apel a examinat superficial cauza civilă, adoptând o decizie contradictorie și fără argumentare clară, aprecierea probelor dată de instanța judecătorească fiind arbitrară și duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar instanța de recurs este în imposibilitatea de a înlătura neajunsurile invocate supra.

Având în vedere circumstanțele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel, precum și decizia suplimentară urmează a fi casate cu trimiterea cauzei spre rejudecare în fond în instanța de apel, or, toate circumstanțele invocate raportate la normele juridice respective nu pot fi înlăturate de instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 442, 444, 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Nicolai Simidin.

Se casează decizia din 13 septembrie 2018 și decizia suplimentară din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Tatiana Simidin împotriva lui Nicolai Simidin cu privire la determinarea cotelor-părți ideale și partajarea bunului imobil în natură, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh